

Natasha Brieger på fältbesök någonstans i provinsen Bamiyan.

Bland människor & meloner

TEXT: NATASHA BRIEGER*

Min första resa till Afghanistan gick genom Khyberpasset, landvägen från Peshawar till Kabul. Det var i september 2002. Jag hade fått höra målande beskrivningar av det undersköna landskapet. Särskilt lyriska var mina kollegor, afghaner och svenskar, som under många år levt i gemensam exil på andra sidan gränsen i Pakistan.

Verkligheten som mötte mig: ett landskap av damm och knotiga bergsryggar. En ensam get som gnager på en torr kvist. Små livstecken i de annars öde och ovälkomnande vidderna. En chaufför som inte talar ett ord engelska. Ingen toalett (eller buske) på många timmar.

Jag sitter i baksätet med en av

SAKs kvinnliga läkare, Razia, en späd kvinna som talar ryska och som drar sin stora ljusgula sjal över ansiktet när vi närmar oss bebyggelse. Efter två dagar i bilen och en natt tillsammans på kontoret i Jalalabad, förstår jag så pass mycket teckenspråk att jag vet att hon är sjuk och har varit på en läkarundersökning i Pakistan. Jag förstår också att hon har en dotter.

Resan från Jalalabad till Kabul tar sju timmar. Vi studsar runt som pingisbollar på den gropiga vägen och kommer fram med blåmärken lite här och var.

Efter min första vecka i huvudstaden har jag lärt mig följande: Om du vill köra rakt fram i en korsning: använd varningsblinkers.

Om någon nyper dig i baken när du går längs Chicken street (Kabuls

största shoppinggata) måste du reagera. Annars tror folk att du tycker om det. (Huvudsjal och manligt sällskap räcker inte för att du som ung kvinna ska undvika att bli antastad, oavsett om du är utlänning eller afghanska).

Du kan aldrig dricka för mycket grönt te. Men tänk på att det kan vara långt till nästa toalett.

Efter drygt två år i Afghanistan är lärdomarna många fler. Ändå är det just paradoxerna och det obegripliga som fascinerar. Afghanistan är ett land av kontraster och motsägelser. Våld och vänlighet. Tvångsmässiga artighetsritualer och innerlighet. Landsbygd där människor lever som på medeltiden – i lerhus utan el och rinnande vatten, med åsnor som enda transportmedel. Städer där utvecklingen pumpar på i rasande fart. Där de som har råd bor i

NATASHA BRIEGER

BORJE ALMOVIST

Hur kan människor som genomlevt decennier av krig, landsflykt, tortyr och talibanvärde vara så milda och till synes oförstörda? Hur kan ett land av berg och öken producera världens godaste meloner? Afghanistan är ett lika fantastiskt som paradoxalt land.

Microrayon – ryska hyreshuskomplex med kabel-TV och ett ständigt växande utbud av restauranger, juicebarer och glasscaféer.

Klyftorna är stora mellan den välutbildade och intellektuella eliten i storstäderna och majoriteten av befolkningen som lever i byarna. Å ena sidan "microrayon-afghanerna" som är läkare eller affärsmän, som har släktingar i väst och som ofta drömmer om att själva bege sig dit. Å andra sidan de stora massorna som lever på landsbygden, där upp till 90 procent är analfabeter, där barnafödande är den vanligaste dödsorsaken bland fertila kvinnor, där många lever så avskilt och isolerat att de aldrig sett en bil – eller en människa från väst.

Som biståndsarbetare och tillfällig besökare slås man dagligen av dessa kontraster. Kanske är paradoxerna ännu skarpare som västerländsk kvinna. Här hamnar du, som ensamstående/ogift, självförsörjande kvinna i en helt egen kategori, en flytande paren-

tes i ett samhälle där individen definieras utifrån familj och härkomst, där den sociala kontrollen är benhård.

Medan en västerländsk man kan accepteras i det offentliga livet, som är männens värld, kan en västerländsk kvinna ta del av både männens och kvinnornas världar – men aldrig fullt tillhöra någon. Det brukar heta att vi blir "det tredje könet", en gäst i verkligheten.

Det finns mycket i det afghanska samhället som är svårt för mig att acceptera. Mycket som jag, trots diverse mer eller mindre övertygande förklaringar, inte kan förstå. Hur kan ett land av berg och öken producera världens godaste meloner i helt ofantliga mängder?

Hur kan människor som genomlevt decennier av krig, landsflykt, tortyr och talibanvärde vara så milda och till synes oförstörda?

Jag tänker på kollegan som suttit fängslad och torturerats, en välklädd och rakryggad man som ald-

rig höjer rösten, som utstrålar värme och värdighet. Han förkroppsligar på något sätt kontrasten mellan det som har förstörts och det som lever kvar.

Det är kontrasterna och frågorna som aldrig upphör att fascinera och beröra mig. Melonerna och människorna vittnar om ett mysterium. Någonting som gör att jag, liksom många andra före mig, hoppas återvända till det här landet en dag. ■

* Natasha Brieger har i 2,5 år arbetat som SAKs informatör i Kabul. Till årskiftet slutar hon sin tjänst och lämnar därmed ett tomrum efter sig. Tack för alla intressanta artiklar och reportage och stort lycka till i framtiden! / Redaktören

